Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Fermin Sukia Goikoetxea

Zaldibia, Gipuzkoa (1929)

Aurkibidea

Biografia

1929an jaio zen Zaldibiako Lizarraga baserrian. Aita Lizarraga bertakoa zuen eta ama Ataungo Iturtxokoa. 16 anai-arreba ziren. Umetan Ordiziako "Hermanos de La Sallen" eta karmelitetan ibili zen eskolan; geroago, Bilbora joan zen ikasketak egitera. Aitarekin ibili zen txofer lanetan eta gerora Sukia etxe-tresnen denda ireki zuen Ordizian.

Zintak

ZDB-004

- **Proiektua**: Ordiziako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane - Otegi, Aitziber
- **Data**: 2008-07-10
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Otegi, Aitziber

ZDB-005

- **Proiektua**: Ordiziako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane - Otegi, Aitziber
- **Data**: 2008-07-10
- **Iraupena**: 40 min
- **Euskarria**: MiniDV

Pasarteak

1. Zaldibiako Lizarraga baserrian jaioak

- **Erref**: ZDB-004/001
- **Iraupena**: 0:03:58. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:03:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Beraien burua aurkezten dute; Zaldibiako Lizarraga baserrian jaio ziren Fermin 1929an eta Victor 1924an. Etxe batean, bi bizitzatan, 28 ume bizi omen ziren; anekdota bat kontatzen du.

2. Aita zaldibiarra eta ama Ataungoa

- **Erref**: ZDB-004/002
- **Iraupena**: 0:00:26. **Hasi**: 00:03:58. **Bukatu**: 00:04:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Victor 31 urterekin ezkondu eta Ordiziara joan zen bizitzera. Aita Zaldibiakoa zuten eta ama Ataungo Iturtxo baserrikoa. Amak osaba apaizari laguntzera Zaldibiara joan zenean ezagutu zuen aita. 16 anai-arreba ziren.

3. Aotsanean pilotan; anai-arreba gazteagoak zaindu behar

- **Erref**: ZDB-004/004
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:07:20. **Bukatu**: 00:09:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Umetan Zaldibiako Aotsanera joaten ziren pilotan jolastera. Jolaserako asti gutxi izaten zuten, asko ziren eta anai-arreba gazteagoak zaindu behar izaten zituzten.

4. Etxeko lanek eskola galarazi

- **Erref**: ZDB-004/005
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:09:45. **Bukatu**: 00:11:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Anaietako bat gerrara joan zenean aita Donostiara joaten zen esnea saltzera eta Victorrek etxeko lanak egin behar izaten zituenez, ezin izaten zen eskolara joan sarritan.

5. Zaldibiako eskolan erdaraz hitz egin behar

- **Erref**: ZDB-004/006
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:11:06. **Bukatu**: 00:12:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Victor eskolan Zaldibian ibili zen, 7 urterekin hasita. Maisu erdalduna zuen eta ezin izaten zuten euskaraz hitz egin. Pasadizo bat kontatzen du.

6. Ordiziako gazteek ez zekiten euskaraz

- **Erref**: ZDB-004/007
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:12:24. **Bukatu**: 00:14:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Fermin Ordiziako eskolan ibili zen eta gazteek ez zekiten euskaraz hitz egiten, lantegiak zirela eta kanpotar asko sartu baitzen. La Salleko fraideak ziren Ferminen maisuak hasieran; gero moja karmeldarrak.

7. Fermin Bilbora ikastera joan zenekoa

- **Erref**: ZDB-004/008
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:14:22. **Bukatu**: 00:16:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:
Beraien etxearen (Lizarraga baserriaren) kokapena aipatzen dute. Ordiziara edo Beasainera eskolara joateko Fermin bizikletaz joaten zen. Urte pare baterako Bilboko Begoñara joan zen ikastera, apaiz zuen anaiaren bitartez.

8. Apaiz izateko eskaintza egin arren, baserriko lanetan aritu behar

- **Erref**: ZDB-004/009
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:16:09. **Bukatu**: 00:17:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Eskolan zer ikasten zuten. Dotrina derrigorra izaten zen. Victorrek Zaldibian 3 urte egin zituen eskolan eta handik aurrera baserriko lanetan aritu behar izan zuen. Apaiz izateko eskaintza egin zion anaia batek, baina etxekoek baserrirako hartu zuten.

9. Eskolako zigorrak

- **Erref**: ZDB-004/011
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:18:15. **Bukatu**: 00:19:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Eskolan erregelarekin jotzen zituzten gaizki portatuz gero. Eskola nazionaletan euskara debekatua zegoen, baina fraideetan onartua zegoen.

10. Erromerietan neskak dantzan nagusiki

- **Erref**: ZDB-004/013
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:21:52. **Bukatu**: 00:24:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:
Igandeetan inguruko herrietako festa eta erromerietara joaten ziren. Ferminek Larraizko erromerietako aipamena egiten du. Neskek bakarrik egin ohi zuten dantza. Neska-laguntze kontuak.

Transkripzioa
- Victor:Jaietan-ta, segun festak nun zien, hauntza juten giñen.
- Inguruko herritako festeta.
- V.: Inguruko herrita, bai: Larraitza, Itsasondoa, ta herri koxkorreta. Honea’re bai, klaro. Honea...
- Fermin: Nik e... gauza bat, erabateko atentzioa eman zin. Ba, Larraizko festatan, o beno, han, soiñujolea, soiñujolea, ta soiñun dantzan. Eta dantzako garaien, ba, neskak generalmente bakarrik. Mutillek ez giñan juten dantza egitea, bildurra o ez dakit zergatik, o zea, ez giñan juten. Juten zan igual... norbait jungo zan, baiño ni behintzet gogoratzen naiz oso jende gutxi [izaten] zala. Eta gauza zelebrea, ba, ia, esaten zan ordun aimarik jotzeko, ez dakit zazpietan o zortzietan o ez dakit ze ordutan zien, ta ordun zeatzen zienen, ordun neskak, ba, ospa!
- Etxera.
- F.: Etxea abitzen zien. Eta ordun mutillek atzetikan eta estreiña neskai heltzen zionak, hura harrentzako.
- Nahi bazun izango zan.
- F.: Baiño han ez zun... nik ez nun behiñ´e ikusi...
- Ez al zan bat’e ezezkoik?
- F.: Nik ez nun behiñ´e ikusi han ezezkoik. Esan nahi det, nei... eta neri, egia esango dizut, nik e... erabateko atentzio haundia eman zin, estreiñeko aldin, nik okasio hori izan nunen ikusteko. Eta ni gaztegoa izango nitzan eta... beno. Baiño erabateko...
- Ze itten zan?
- F.: E?
- Mutillek heltzen zionen neskai kuadrillatik aparte utzi?
- F.: Mutillek han, mutillek beida neskak nola dantza egiten zuen, ta dantza bukatzen zan garaien, hasten zien neskak... bueno, bata besteai zeatu ta... izango zien batzuk alde batekok, bestek bestekok... Eta korrika bi-hiru mutil ta estreiña heltzen zienak...
- V.: Bueno, baiño atzetik juten zanak genealen bazekin zeiñena zijon, e.
- F.: Aaa! Jakingo zuen ia pixka bat e... Hori nik ez nekin. Nik... ni naiz gogoratzen naizena pues bastante gaztea nitzala.
- V.: Bai, bai, bai [...] hoi holakoa dek eta halako tokitakoa dek eta...
- Bai, txarrenana ez ziñan jungo.
- V.: Bueno bere ustetan, bere ustetan txarrenana nola jungo giñen ba?
- F.: Bere gustokoa, bere gustokona.
- Ta gero neskari heldu ta zer, etxera lagundu edo?
- F.: Etxeraiño lagundu.
- V.: Etxeaiño lagundu.
- F.: Bai, etxeraiño, nik usten dut baietz.
- V.: Behin abittu ezkero etxeaiño jun beharra zeon.
- F.: Esaten dute, hola, txiste bezela, e, nola ze esaten hasten da ba, neska laguntzea jun...
- V.: Bai, joe, neska laguntzea jun ta neskan itxea aillatu da ta esan dio: “Honbre, honeaiño ya ke etorri zean, bokadillo bat eo zerbait jango dezu / jangozu/” ta esan omen zion “Ez! nahikua janda nau ta beste batean jango

det”. Harek bokadilloa hauntza aillatzeako nahi zun, baiño nola ez zion eman hauntza aillatu bitarten, ta hauntza aillatu zanen esan zun “alperrik dek oain”.

11. Lotuan dantza egitea bekatu!

- **Erref**: ZDB-004/015
- **Iraupena**: 0:02:37. **Hasi**: 00:26:35. **Bukatu**: 00:29:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Ez zuten tabernarako eta txikiteorako ohiturarik. Neskak tabernara sartuz gero gaizki ikusiak izaten ziren. Lotuan dantza egitea bekatu zen eta harrapatuz gero kongregaziotik botatzen zituzten. Lehenbiziko festara Donostiara joan zenekoa kontatzen du Victorrek.

Transkripzioa
- Eta herri deferentetako festata juten ziñetenen, tabernatan-ta ibiltzen ziñeten?
- Fermin: Bai, bai, bai, baiño…
- Victor: Tabernatan oso gutxi e. Taberna sartzen giñen bokadilloa jateko, baiño ean gutxi itten zan e. Ordun oso gutxi eaten zan.
- F.: Bueno, Victor, hori izan die... Beira, guk geok ez degu izan ohitturaik. Nik ez det izan ohitturaik. Eta ni jaietan lagunekin ateratzen nintzen, eta lagun hoiek normalmente txikiteoa ibiltzen zuten. Ia hemezortzi, hemeretzi, hogei urtekin esaten det, e.
- V.: Bai, bai, bai segun ze lagun zen bai.
- F.: Ordun izaten zuten. Nik ez. Eta jaien beakin ateratzen baldin banitzen eta hiru-lau txikito eran, ba, ia ni erdi mozkortuta, zeatik ez neuken ohitturaik.
- Ta neskak sartzen al zien tabernaa?
- F.: Neskak? Ez zien sartzen, ez, ez hoi, hoi ya, hoi debekauta zeon hori.
- V.: [...] neska beandu arte ez zan hasi tabernaa sartzen. Guk hoitamar urte giñuztenen, neska bat tabernaa sartzen bazan, hola behatzakin esaten zien “Aizan, hue...”. Ba… erabat diferentia zan, erabat diferentia.
- F.: Beno, hori bai, hori jakingo dezute, baiña bai, hori horrela... hori hola zan desdeluego. Hori... diferente, diferente.
- Ta esan dezue dantzan itten zenduela erromeritan ta dantza lotun ittea libre zan hemen?
- V.: Bai, bai, bai, beno...
- F.: Bueno, libre... ordun esaten zuen e, ordun esaten zuen “E! aizu...”, elizan esaten zigun dantza lotun egitea pekatu zala, e! Baiño halaz guziz’e...
- V.: Bai, bai, guk dantzan... ba, horregatik dantza eitten gendun.
- F.: Eitten gendun.
- V.: Bakarrik, nik dauketen andreek ez zon harrek behiñ´e dantzaik in mutillekin, nobio izan giñen bitarten. Harri debekauta zeuken, porke Marian alaba zalako, “hija de Maria”. Ta nik behin esan nion: “Ba ni Luisena naiz, ba! Zu Mariana izango zea ta ni Luisena naiz. Eta total biok...” eta horreatik hasi giñen. Aurreneko dantza eittea bakizu noa jun nitzen ni? Donostiko

Igeldoa, andregaiekin.
- Izkutun, iñorrek ez ikusteko.
- V.: Pixkat bai, pixkat bai. Aurreneko trena hartu eta trenea´re bakoitza bere tokitik jun giñen. Trenen juntatu giñen. Eta nik hoitamar urte neuzken, ta neskak hoitabost, oseake ez giñen mutil koskorrak.
- F.: Bai, nik ez dakit zergatik zan, lotsa ez, baiño...
- V.: Ez, baiño seittun: “A bai, horrekin hasi den!” ta... beti hoi... hoi ebitatu eziñik ibiltzen zan mundu guztie.

12. Luistarren eta Mariatarren kongregazioak

- **Erref**: ZDB-004/016
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:29:12. **Bukatu**: 00:30:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:
Luistarren eta Mariatarren kongregazioen inguruko kontuak.

13. Estraperloa eta errazionamendua

- **Erref**: ZDB-004/017
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:30:45. **Bukatu**: 00:33:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Estraperloa eta errazionamendua ezagutu zituzten. Etxean behiak zituzten eta etxeko lanetan morroiek laguntzen zieten. Aitaren inguruko kontuak aipatzen dituzte.

14. Esnea saltzera Donostiara

- **Erref**: ZDB-004/018
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:33:10. **Bukatu**: 00:34:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Behi-esnea Donostiara saltzen zuten, ospitale zibilera nagusiki, eta sobratzen zitzaiena Bretxako azokan.

15. Behi-esnea saltzera Ordiziara eta Donostiara

- **Erref**: ZDB-004/020
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:35:15. **Bukatu**: 00:36:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Amak etxeko esnea Ordiziako azokara eramaten zuen Donostiara hasi aurretik. Baratzean lantzen zutena etxerako uzten zuten.

16. Txerria hildakoan txerrikien banaketa auzoan

- **Erref**: ZDB-004/021
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:36:53. **Bukatu**: 00:39:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Eguneroko otorduetan babarruna jaten zen gehienbat eta egun berezietan garbantzuak. Etxean txerria hiltzen zuten eta mondejuak eta odolkiak egiten zituzten. Ohitura izaten zen txerria hildakoan auzora odolkiak eta mondejuak eramatea.

17. Apaizari eta gurasoei berorika

- **Erref**: ZDB-004/022
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:39:22. **Bukatu**: 00:40:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:
Apaizari berorika hitz egiten zioten ta baita gurasoei ere. Anai-arreben artean zuka hitz egiten zuten.

18. Gaixotutakoan medikua etxera

- **Erref**: ZDB-004/023
- **Iraupena**: 0:04:30. **Hasi**: 00:40:30. **Bukatu**: 00:45:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Herrian sendagile bakarra zuten eta haren aipamena egiten dute. Medikua bera joaten zen gaixoaren etxera; ez zen anbulantziarik izaten, ezta seguridade sozialik ere eta poltsikotik ordaindu behar izaten ziren medikuak.

19. Herriko telefonoa euren etxean

- **Erref**: ZDB-004/025
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:45:39. **Bukatu**: 00:48:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
Ura eta argia beti izan zuten etxean. Ferminek zazpi urte zituela bainugela, dutxa eta pribilejio handiak ezagutu zituen. Herriko telefonoa euren etxean zegoen. Zaldibiako urtegiak aipatzen dituzte.

20. Errekara arropak garbitzera

- **Erref**: ZDB-004/026
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:48:17. **Bukatu**: 00:50:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:
Etxe ondoko errekan garbitzen zituzten arropak. Neska bat joaten zen etxera amari etxeko lanetan laguntzera. Lixiba nola egiten zen eta orduko xaboia etxean nola egiten zuten azaltzen dute.

21. Lotarako ohea erdibanatu behar

- **Erref**: ZDB-004/028
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:51:19. **Bukatu**: 00:52:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
16 anai-arreba zirenez, gela bakoitzean ume asko izaten ziren eta lotarako ohea erdibanatzen zuten.

22. Ardi-ilezko eta arto-azalezko koltxoiak

- **Erref**: ZDB-004/030
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:52:56. **Bukatu**: 00:54:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Orduko koltxoiak ardi-ilez eginak izaten ziren eta beraien aurrekoenak arto-azalezkoak. Koltxoia noizean behin askatu eta astindu egin behar izaten zen.

23. Mutilak ere etxeko lanetan

- **Erref**: ZDB-004/031
- **Iraupena**: 0:02:28. **Hasi**: 00:54:07. **Bukatu**: 00:56:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:
Amak etxeko lanak egiten erakutsi zien mutilei ere. Baserriko zoruari argizaria ematen zioten.

24. Orduko baserriak

- **Erref**: ZDB-004/032
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:56:35. **Bukatu**: 00:57:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Orduko baserrien egitura azaltzen dute.

25. "Sukia garraioak"

- **Erref**: ZDB-004/034
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:59:29. **Bukatu**: 01:01:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Eskolan gutxi ibili ziren, etxean lagundu behar izaten zuten eta. 4 anaien artean "Sukia garraioak" martxan jarri eta kamioiekin lanean hasi ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-15

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com